

Hudba pro všechny generace

Koncert 31.03.2019 • účinkující a skladatelé

Kladenský symfonický orchestr

Kladenský symfonický orchestr, člen České asociace neprofesionálních komorních a symfonických těles, člen evropské a světové federace orchestrů, vstoupil v r. 2019 do své 117. koncertní sezóny. Vedení orchestru skvělými dirigenty (Hynek Kubát, žák Antonína Dvořáka, Vašatovci, Jan Snítíl, Vítězslav Podrazil, Jiří Mikula, Martin Klepetko, Adolf Melichar, Zbyněk Müller, Vlastimil Mareš, Karel Procházka) je společným znakem jeho historie i současnosti. V současné době jsou stálými dirigenty orchestru Karel Procházka a Vlastimil Mareš. S tělesem vystupovali vedle vlastních členů i osobnosti velkého hudebního světa (František Ondříček, Jaroslav Kocián, Ema Destinová, Václav Snítíl, Jaroslav Svěcený, Ivan Ženatý, Jiří Panocha, Pavel Zejfart, Daniel Veis, Jiří Hubička, Miloš Bok, Václav Hudeček, Jiří Bárta, Kazuko Nagatomi ...). Dramaturgie orchestru vychází z české tvorby,

zastoupené především obdobím klasicismu a novoromantismu. Nejhranější jsou díla Antonína Dvořáka, prováděny jsou i skladby Smetany, Mendelssohna, Brahmsa, Čajkovského, Griega, Musorgského, Skrjabin, Suka a dalších skladatelů. Orchester stál u zrodu projektu Antonín Dvořák a náš kraj, účinkoval na zámku v Třešti (Mezinárodní vědecká konference), vystupoval na Národních festivalech v Písku a ve Slaném. Zahraniční kontakty navázal v r. 1988, kdy přijal pozvání na Orchesterální seminář v Bad Alexandersbadu, který vyvrcholil koncertem v Selbu, na kterém byla provedena rovněž Dvořákova Symfonie č. 8 G dur Anglická. V příštím roce přišlo pozvání z Mnichova na Mezinárodní festival neprofesionálních orchestrů. V r. 1990 začala spolupráce a výměnné koncerty s Wandsbeker Sinfonieorchester z německého Hamburku, která trvá doposud, když prvé setkání muzikantů z obou orchestrů proběhlo již na Orchesterálním semináři v Bad Alexandersbadu v r. 1988. Orchester hrál ve Francii (1992) a kontakty navázal (2000 – 2002) s Wansworth Symphony Orchestra z Velké Británie. V Kladně r. 2002 provedl Kladenský symfonický orchestr při příležitosti svého stoletého jubilea pod taktovkou dirigentů, kteří s orchestrem spolupracovali, a za spoluúčasti muzikantů ze spřátelených zahraničních hudebních těles, cyklus symfonických básní Má vlast Bedřicha Smetany. V r. 2007 byl orchestr zastoupen při provedení Dvořákova oratoria Stabat Mater v mezinárodně obsazeném orchestru v rámci Národního festivalu neprofesionálních komorních a symfonických těles na koncertech v České republice a v Německu (Teplice, Freital, Ústí nad Labem, Drážďany), v r. 2008 byl zastoupen v obdobném mezinárodním projektu, tentokrát při provedení Symfonie č. 1 c moll Johannese Brahmsa a Slovanského tance č. 1 C dur Antonína Dvořáka (Ústí nad Labem, Teplice, Drážďany). V r. 2010 to byl mezinárodní projekt Dvořák 2010 a koncerty v Ústí nad Labem a v Drážďanech, na nichž zazněla Symfonie č. 9 e moll Z Nového světa Antonína Dvořáka a Symfonie D dur Lovecká Karla Stamice. V lednu 2011 přišlo pozvání do Hamburku; Kladenský symfonický orchestr byl zastoupen při provedení dvou koncertů s Wandsbeker Sinfonieorchester a Ensemble Felix Kopenhagen z Kodaně v Dánsku. Na koncertech zazněly skladby – Niels W. Gade: Nachklänge von Ossian; Carl Nielsen: Aladdin – Suite, Richard Wagner: Siegfried – Idyll; Janet Albright: Konzert für 3 Violoncelli und Orchester. V r. 2015 byla obnovena spolupráce s Jeanem Dubois, která započala před mnoha lety, francouzským skladatelem, zpěvákem, klavíristou a kytaristou, při provedení jeho skladeb za doprovodu Kladenského symfonického orchestru. V r. 2018 v rámci projektu Má vlast 1918 – 2018 opět zazněla Smetanova Má vlast v provedení Kladenského symfonického orchestru za spoluúčasti hostů ze spřátelených orchestrů z Německa a Velké Británie. Poslední setkání s Wandsbeker Sinfonieorchester proběhlo v Hamburku v únoru 2019.

Karel Procházka • *1974 • dirigent

Karel Procházka získal první hudební vzdělání na LŠU v Kladně v oborech violoncello a zpěv. Od r. 1989 je členem Kladenského symfonického orchestru a od r. 2007 jedním z jeho dirigentů. V letech 1990 – 2004 byl členem a sólistou kladenského pěveckého sboru Schola cantorum Sanctae Caeciliae, u jehož sbormistra Jána Čambála studoval zpěv. V r. 2003 absolvoval na Pedf UK Praha a Týnské vyšší odborné škole v oboru Sbormistrovství chrámové hudby, v r. 2010 na katedře Hudební vědy FF UK Praha. Od r. 1998 působí jako sbormistr a umělecký vedoucí pěveckého sboru Chorus Carolinus Kladno. S ním především uvádí v obnovených premiérách skladby chrámového hudebního archivu ve Smečně. Několik let se věnuje intenzivní badatelské činnosti, zejména dílu českého skladatele patera Františka Mensiho (1753 – 1829), za což obdržel cenu rektora Karlovy univerzity za vědecký přínos, a dílu kantora z Tuchoměřic Jana Karla Loose (1722 – 1772). Účastní se aktivně řady mistrovských pěveckých kurzů a jako tenorista spolupracuje s řadou hudebních souborů – Harmonia delectabilis Lukáše Vendla, Ritornello Michaela Pospíšila, Ensemble Inégal Adama Viktory, Musica Florea Marka Štryncla, Kühnův smíšený sbor. Je autorem okolo 80 skladeb, zejména duchovních (Requiem, Te Deum, Dixit Dominus, offertoria, příležitostné skladby, koledy) a písňových textů – zejména vánočních, a rovněž autorem Symfonie in C Královské s podtitulem Ke stému výročí zániku monarchie, která byla v premiéře uvedena Kladenským symfonickým orchestrem v rámci projektu Má vlast 1918 – 2018 na koncertě konaném dne 11.11.2018 v Domě kultury Kladno.

Bedřich Smetana • 02.03.1824 Litomyšl – 12.05.1884 Praha • skladatel

Představitel operního romantického stylu v českých zemích se narodil jako syn sládky pivovaru hraběte Valdštejna. Studoval v Jihlavě, Havlíčkově Brodě a v Plzni, v Praze byl žákem slepého Josefa Proksche, u něhož studoval kompozici a virtuózní hru na klavír. V padesátých letech 19. století opustil z existenčních důvodů svou vlast a živil se koncertní a pedagogickou prací ve vzdáleném Švédsku. Teprve po zlomení tzv. Bachova absolutismu a říjnovém Diplomu z r. 1860, k němuž se čeští lidé upínali jako k možnosti česko-rakouského vyrovnání, se otevírá prostor i pro realizaci snah českých umělců. Smetana se vrací, aby pracoval ve prospěch českého umění. V r. 1874 se začala projevat fyzická i duševní choroba, která byla příčinou jeho smrti. Smetana dožil svůj věk v ústavu pro choromyslné v Praze a byl pochován na Vyšehradském hřbitově. K jeho operní tvorbě patří Braniboři v Čechách, Prodaná nevěsta, Dalibor, Dvě vdovy, Hubička, Tajemství, Líbuše, Čertova stěna. Vrcholným Smetanovým dílem je Má vlast – cyklus šesti symfonických básní inspirovaný historií, legendami a krajinou Čech.

Valdštejnův tábor, op. 14 • Smetana udržoval s moderním hudebním vývojem styk především prostřednictvím Liszta. Při návštěvě u něj ve Výmaru v září 1857 slyšel poprvé Lisztovu Faustovskou symfonii a byl novým žánrem programní symfonie nebolí symfonické básně fascinován. V průběhu svého pobytu ve Švédsku se věnoval řadě námětů na programní orchestrální díla, označení symfonická báseň jim přišel až později, z nichž konečné podoby nabyli Richard III, Valdštejnův tábor a Hakon Jarl. Tyto skladby mají zřetelné lisztovské rysy; základem je literární námět, jehož ústřední myšlenku má hudba nikoli ilustrovat, ale hlouběji vyjádřit prostředky, které literatuře či divadlu chybějí. Postupně složil symfonickou báseň Richard III. na námět tragédie Williama Shakespeara, poté Valdštejnův tábor inspirovaný prvním dílem Schillerovy valdštejnské trilogie a nakonec Hakon Jarla na základě eposu dánského básníka Adama Oehlenschlägera.

Sergej Prokofjev • 23.04.1891 Soncovka – 05.03.1953 Moskva • skladatel

Prokofjev byl skladatel, pianista a dirigent, jenž je považován za jednoho z nejvýznamnějších skladatelů 20. století. Jeho dílo čítá celkem 166 opusů, z nichž vynikají opery, balety, orchestrální tvorba (symfonie, suity, předehry) a filmová hudba. Nemalou částí autorovy tvorby jsou též koncertní skladby a vokálně-instrumentální díla. Mezi jeho nejznámější skladby patří Tanec rytířů z baletu Romeo a Julie (balet je známý též jako Montekové a Kapuleti), Marš z opery Láska ke třem pomerančům a scénická hudba Pěť a vlk. Jako pětiletý složil svou první klavírní skladbu. Ve věku devíti let začal skládat svoji první operu Obr, předehru a další skladby. V r. 1904, kdy už měl za sebou tři hotové opery a jednu operu rozepsanou, se dostal na Petrohradskou konzervatoř, kde byl ostatními, mnohdy staršími spolužáky, považován za arogantního a excentrického. Jeho první klavírní koncert měl velký úspěch, zato při premiéře druhého odešlo obecenstvo se slovy K čertu s touhle futuristickou hudbou! I kočky na střeše znějí lépe než tohle! Ani rodina dílo nepochopila. Nicméně modernisté byli nadšeni. Poté se vydal na zahraniční cesty. Navštívil Francii, Velkou Británii, italský Řím a Švýcarsko, měl turné přes Sibiř do Japonska a USA, později navštívil Kubu. Brzy po ukončení studia na konzervatoři se vypravil do Londýna. Premiéra jeho baletu Klaun měla obrovský úspěch v Paříži. V létě r. 1917 složil svou první symfonii, Klasickou, která měla, na rozdíl od jiných Prokofjevových děl v tomto období, velký úspěch. Prokofjev neviděl v bolševickém Rusku žádný prostor pro realizaci své experimentální tvorby, a v květnu 1918 se rozhodl odjet do USA. V září 1918 dorazil do New Yorku, kde jeho vystoupení provázelo první velký úspěch – koncertoval ve vyprodané Carnegie Hall. Současníky byl považován za skvělého pianistu a hudebního interpreta, ale nedařilo se mu prosadit se jako skladatel, což velmi těžce snášel. V r. 1919 složil operu Láska ke třem pomerančům, jejíž premiéra byla kvůli smrti režiséra zrušena a opera uvedena až o dva roky později v Chigagu. Kritici operu nepřijali a byla stažena po třech reprízách. Prokofjev byl znechucen uměleckou provinčností a nepochopením, které v USA zažil. V r. 1920 se s velkými nadějemi přestěhoval do Paříže. Mezi ruskými emigranty našel svůj druhý domov. Zpočátku byl v Paříži o jeho tvorbu velký zájem, ale konkurence mezi hudebníky byla v tomto městě příliš veliká, objevily se první intriky a neshody a tak v r. 1922 se svou matkou a milenkou, které s ním v Paříži pobývaly, odjel nakrátko do bavorského Ettalu. V Bavorsku se oženil. V následujícím roce se vrátil do Paříže, kde se stal otcem dvou dětí a rodina se postupně stěhovala z bytu do bytu, jelikož sousedé si po nějakém čase pravidelně stěžovali na hluk klavíru. V r. 1927 odjel na turné po Sovětském svazu a zažil tu obrovský úspěch; při dalším turné ale byl přijat chladněji. Kolem r. 1930 se mu začalo stýskat po rodné zemi a hodně premiér přesunul z Paříže do Sovětského svazu. Během této doby vzniklo na objednávku Kirovského divadla jeho dnes nejznámější dílo balet Romeo a Julie. V r. 1933 složil hudbu k sovětskému filmu Poručík Kiže a na jaře 1936 se Prokofjev s rodinou natrvalo vrátil do Sovětského svazu.

Symfonie č. 1 D dur Klasická, op. 25 • Prokofjev začal skladbu psát v r. 1916, kdy vznikla její třetí část, Gavotte (podle názvu starého francouzského tance), většinu jí však napsal v létě r. 1917, kdy odpočíval v malé vesnici poblíž Sankt-Petěrburgu, jenž se tehdy nakrátko jmenoval Petrograd. Toulal se mezi poli a přemýšlel o symfonii, v níž by se propojovala melodičnost Mozarta a Haydna s moderními postupy, později řekl: Zdálo se mi, že kdyby se Haydn dožil našich dnů, zachoval by si svůj způsob psaní a současně by si vzal něco nového. Na letním bytě neměl ani piano, a tak poprvé psal zcela bez nástroje. Premiéra symfonie se konala krátce před dlouholetým odchodem Prokofjeva do USA 21.04.1918 v Petrohradě.

Romeo a Julie • Suita č. 2, op. 64 • Mezi nejznámější a nejuznávanější skladby Prokofjeva patří balet Romeo a Julie, který vzniknul na objednávku Kirovského divadla, a jehož světová premiéra se nakonec odehrála v Brně, díky úsilí baletního mistra Ivo V. Psoty. Z baletu vytvořil Prokofjev tři suity. Jedná se o hudbu vzácně sdílu, ve které se dá při každém poslechu najít něco nového.

